

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

BİLECİK BOZÜYÜK BELEDİYESİ

2023 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2024

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	8
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	9
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	9
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	10
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	11
7.	DENETİM BULGULARI.....	12
8.	EKLER.....	28

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu Tablosu	2
Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	3
Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	4
Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu.....	4
Tablo 5: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirket Bilgileri Tablosu	5
Tablo 6: Bütçe Gelirlerinin 2021-2023 Yılları Tablosu.....	5
Tablo 7: Bütçe Giderlerinin 2021-2023 Seyri Tablosu	6

KISALTMALAR

CBS	Coğrafi Bilgi Sistemleri
MİBMY	Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. Diğer Bulgular

1. Geçici Hayvan Bakımevinin İlgili Mevzuatında Belirlenen Zorunlu Şartları Sağlamaması
2. Gelecek Aylara ve Gelecek Yıllara Ait Sigorta Giderlerinin Hatalı Muhasebeleştirilmesi
3. Atıksu Gelirlerinin Atıksu ile İlgili Hizmetlerin Dışında Kullanılması
4. İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması
5. Belediye İçmesuyu İletim ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kaybı Miktarının Azaltılmasına İlişkin Çalışmalara Halihazırda Başlanılmaması
6. Belediyece Hafriyat Harcının Yanında Hafriyat Döküm Ücreti Alınması
7. Atıksu Arıtma Tesisi Kurulmaması
8. Belediyeye Ait Mevcut Altyapı Tesislerinin Tamamının Coğrafi Bilgi Sistemlerine Aktarılmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Bozüyük Belediyesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde, genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir.

Kamu idaresinin temel mevzuatı 5393 sayılı Belediye Kanunu olup bu Kanun'da kurumun görev, yetki, sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçe ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. 5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracığı bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su ve atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5393 sayılı Kanun'a göre ilçe belediyesinin organları; belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanıdır.

Bozüyük Belediyesinin karar organı olan belediye meclisi, biri belediye başkanı olmak üzere 26 üyeden oluşmaktadır.

Belediye teşkilâtı; norm kadro esaslarına uygun olarak yazı işleri, mali hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinden oluşmaktadır. Beldenin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler kurulabilmektedir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin yetkisi dâhilindedir.

Belediyelerdeki tüm kadrolara yapılacak olan atamalar kanun ve yönetmeliklerde belirtilen kriterlere uygun olarak belediye başkanı tarafından yapılmakta, birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadrolarına yapılan atamalar ilk toplantıda belediye meclisinin bilgisine sunulmaktadır. 5393 sayılı Kanun'a istinaden belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, beldenin nüfus sayısına göre en çok iki adet belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilmektedir.

Bozüyük Belediyesinin teşkilat yapısında, doğrudan Başkana bağlı birim bulunmamaktadır. Başkana bağlı memurlar arasından atanan 2 ve meclis üyeleri arasından görevlendirilen 2 olmak üzere toplam 4 başkan yardımcısı bulunmaktadır. Belediyenin 16 adet hizmet birimi, alan ve amaçlarına göre ilgili başkan yardımcılığına bağlıdır.

Belediye bünyesinde görev yapan personele ilişkin tablo aşağıdaki şekildedir.

Tablo 1: Personel Durumu Tablosu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	212	120
Kadrolu İşçi	106	51
Toplam	318	171
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel		372

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, genel

yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Bütçe işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bütçe; belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak, analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda Bozüyük Belediyesi, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler ile yürütmektedir.

Bozüyük Belediyesinin 2023 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

Giderin Türü	Önceki Yıldan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Ek Ödenek (TL)	Eklenen / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
01- Personel Giderleri	0,00	68.470.000,00	21.675.000,00	8.298.779,25 6.300.000,00	92.143.779,25	66.543.873,85	25.599.905,40	0,00
02- Sosyal Güvenlik Kurum. Dev. Primi Giderleri	0,00	8.429.000,00	625.000,00	1.170.521,75 0,00	10.224.521,75	8.730.909,84	1.493.611,91	0,00
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	8.397.768,00	223.465.000,00	55.750.000,00	49.552.935,30 13.345.199,26	323.820.504,04	298.548.297,57	21.635.906,47	3.636.300,00
04- Faiz Giderleri	0,00	500.000,00	0,00	0,00	500.000,00	0,00	500.000,00	0,00
05- Cari Transferler	0,00	20.037.000,00	4.450.000,00	4.352.000,00 711.000,00	28.128.000,00	26.833.890,76	1.294.109,24	0,00
06- Sermaye Giderleri	14.043.410,00	59.899.000,00	7.500.000,00	46.850.000,00 56.562.286,04	71.730.123,96	65.244.353,18	4.068.270,78	2.417.500,00
07- Sermaye Transferleri	0,00	1.000.000,00	0,00	0,00	1.000.000,00	892.202,58	107.797,42	0,00
08- Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09- Yedek Ödenek	0,00	38.200.000,00	0,00	0,00 33.305.751,00	4.894.249,00	0,00	4.894.249,00	0,00
Toplam	22.441.178,00	420.000.000,00	90.000.000,00	110.224.236,30 110.224.236,30	532.441.178,00	466.793.527,78	59.593.850,22	6.053.800,00

Bozüyük Belediyesinin 2023 mali yılına ilişkin 420.000.000,00 TL başlangıç bütçesine yılı içinde 90.000.000,00 TL'lik ödenek eklenmiş, 2022 yılından devreden ödenek tutarı ile birlikte 2023 yılı toplam ödenek tutarı 532.441.178,00 TL olmuştur. Bu kapsamda 2023 yılı içinde 232.034.353,42 TL bütçe gideri yapılmış, 2024 yılına 6.053.800,00 TL ödenek

devredilmiş, 59.593.850,22 TL'lik ödenek ise iptal edilmiştir.

Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Ek Bütçe (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	58.120.000,00	0,00	55.207.921,05	285.064,41	54.922.856,64	94
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gel.	37.640.000,00	0,00	53.361.495,71	227.633,73	53.133.861,98	141
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	3.420.000,00	0,00	2.029.809,16	0,00	2.029.809,16	59
05- Diğer Gelirler	230.220.000,00	0,00	305.630.874,94	96.801,62	305.534.073,32	133
06- Sermaye Gelirleri	90.600.000,00	90.000.000,00	66.077,65	0,00	66.077,65	0,0366
08-Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
09- Red ve İadeler	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Toplam	420.000.000,00	90.000.000,00	416.296.178,51	609.499,76	415.686.678,75	82

Buna göre 2023 yılında net bütçe geliri %82 seviyesinde gerçekleşmiştir. Teşebbüs ve mülkiyet gelirleri ile diğer gelirler beklenenin üstünde, sermaye gelirleri ile %0,0366 ile beklenenden çok uzak bir seviyede gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Türü	Toplam Bütçe Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	90.145.000,00	66.543.873,85	74
02- Sosyal Güvenlik Kurum. Devlet Pr. Gid.	9.054.000,00	8.730.909,84	96
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	279.215.000,00	298.548.297,57	107
04- Faiz Gideri	500.000,00	0,00	0
05- Cari Transferler	24.487.000,00	26.833.890,76	110
06- Sermaye Giderleri	67.399.000,00	65.244.353,18	97
07- Sermaye Transferleri	1.000.000,00	892.202,58	89
08- Borç Verme	0,00	0,00	0
09- Yedek Ödenekler	38.200.000,00	0,00	0
Toplam	510.000.000,00	466.793.527,78	92

Buna göre 2023 yılında bütçe giderleri %92 seviyesinde gerçekleşmiştir. Gider bütçesinde başlangıç bütçesinde öngörülen tutarları aşan bölümlere 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosundan da görüleceği üzere kanuni sınırlar içerisinde aktarma yoluyla gerekli kayıtlar yapılarak ödenek üstü herhangi bir harcama yapılmamıştır.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Belediyenin

faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2023 yılı Faaliyet Gideri 425.396.488,50 TL, Faaliyet Geliri 472.457.187,32 TL olup, Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 47.060.698,82 TL olarak gerçekleşmiştir.

Bozüyük Belediyesinin doğrudan hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 5: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirket Bilgileri Tablosu

Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)	Enflasyon Farkı
Bozüyük Belediyesi Personel A.Ş.	100.000,00	100.000,00	100,00	752.644,20
Metristepe İmar İnşaat Eğitim Gıda Turizm Organizasyon Ticaret Ltd. Şti.	2.500.000,00	2.500.000,00	100,00	1.008.473,25
Aksa Bilecik Bolu Doğalgaz A.Ş.	18.000.000,00	356.400,00	1,98	156.816,00

Belediyenin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son 2 yıllık seyri ve yıllar itibarıyla değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda da yer almaktadır.

Tablo 6: Bütçe Gelirlerinin 2021-2023 Yılları Tablosu

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2021 Yılı (TL) (A)	2022 Yılı (TL) (B)	2023 Yılı (TL) (C)	2022-2021 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2023-2022 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	15.755.980,18	38.410.048,56	55.207.921,05	143,78	43,73
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	22.248.952,19	29.169.132,76	53.361.495,71	31,10	82,94
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	952.892,27	1.013.338,47	2.029.809,16	6,34	100,31
Diğer Gelirler	83.565.596,25	158.367.375,05	305.630.874,94	89,51	92,99
Sermaye Gelirleri	665.894,56	6.432.111,99	66.077,65	865,94	-98,97
Toplam	123.189.315,45	233.392.006,83	416.296.178,51	89,46	78,37
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	164.117,39	133.414,34	0	-18,71	-100
Net Toplam	123.025.198,06	233.258.592,49	416.296.178,51	30,91	89,60

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2023 yılında gelirler bir önceki yıla göre

183.037.586,02 TL'lik artış göstermiştir. Bu çerçevede, vergi gelirlerinde 16.797.872,49 TL, teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde 24.192.362,95 TL, alınan bağış ve yardım ile özel gelirlerde 1.016.470,69 TL, diğer gelirlerde 147.263.499,89 TL artış, sermaye gelirlerinde ise 6.366.034,34 TL azalış meydana gelmiştir. Özellikle diğer gelirlerdeki artış toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur.

Tablo 7: Bütçe Giderlerinin 2021-2023 Seyri Tablosu

Bütçe Giderinin Çeşidi	2021 Yılı (TL) (A)	2022 Yılı (TL) (B)	2023 Yılı (TL) (C)	2022-2021 Değişim Oranı (%) [E=(B-A)/A]	2023-2022 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	22.078.003,70	34.630.575,49	66.543.873,85	56,86	92,15
SGK Devlet Prim Giderleri	3.261.114,29	5.115.796,18	8.730.909,84	56,87	70,66
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	59.652.708,81	135.202.874,72	298.548.297,57	126,65	120,81
Faiz Giderleri	97.292,30	23.112,80	0,00	-76,24	-100
Cari Transferler	6.143.449,98	11.161.244,95	26.833.890,76	81,68	140,42
Sermaye Giderleri	13.632.190,57	45.316.737,62	65.244.353,18	232,42	43,97
Sermaye Transferleri	498.055,19	584.011,66	892.202,58	17,26	52,77
Toplam	105.362.814,84	232.034.353,42	466.793.527,78	120,22	101,17

Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2023 yılında 2022 yılına göre 234.759.174,36 TL artmış olup, 2023 yılında personel giderlerinde 31.913.298,36 TL, sosyal güvenlik kurumlarına prim giderlerinde 3.615.113,66 TL, mal alım ve hizmet giderlerinde 163.345.422,85 TL, cari transferlerinde 15.672.645,81 TL, sermaye giderlerinde 19.927.615,56 TL, sermaye transferlerinde 308.190,92 TL'lik bir artış olmuş, faiz giderlerinde 23.112,80 TL azalış olmuştur.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Bozüyük Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve

hesaplar itibariyle belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
 - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu

- 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
- 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
- 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan 2023 yılı Bilanço ve Faaliyet Sonuçları Tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların

önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

5018 sayılı Kanun uyarınca; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından yeterli ve etkili bir iç kontrol sisteminin kurulması gerekmektedir.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır.

31.12.2005 tarihli ve 26040 (3'üncü mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'ın "İç kontrol standartları" başlıklı 5'inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, Kanuna ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce, görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikli işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

26.12.2007 tarihli ve 26738 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile iç kontrolün; "kontrol ortamı, risk değerlendirmesi, kontrol faaliyetleri, bilgi ve iletişim ile izleme" bileşenleri temelinde, standartlar ve sağlanması gereken genel şartlar belirlenmiş ve bu alandaki çalışmaların hazırlanacak eylem planları ile izlenmesi öngörülmüştür.

Söz konusu bileşenlere ilişkin değerlendirme sonuçları aşağıdaki şekildedir.

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur. Ancak İdarece hassas görevlere ilişkin

prosedürler belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik planve performans programı zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur. İdare iç kontrol risklerinin tanımlamasıyla ilgili bazı çalışmalar yapmış olmakla beraber Belediye Birim Müdürlüklerine ilişkin ikincil mevzuat eksikliği, çıkarılan ikincil mevzuata uygun olmayan görev bölüşümü ve Birim Müdürlüğü görevinin önemli bir kısmının vekaleten yürütülmesi nedenleriyle bu çalışmalar yeterli düzeyde değildir. Benzer şekilde risklerin değerlendirilmesine yönelik bazı çalışmalar yapılmış olup, söz konusu çalışmalar yeterli değildir.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmıştır ve personele duyurulmuştur. Yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır. İdarede yapılan görevlendirmelerde, görevler ayrılığı ilkesine uyulmuştur. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'a uygun olarak kurulmuştur. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcut değildir.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcuttur ve içerik olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği'ne uygundur.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistem iç kontrol uyum eylem planı grubu ve iç kontrol izleme ve yönlendirme grubu oluşturulduğu fakat etkin bir şekilde yürütülmemesi, ayrıca iç denetim birimi kurulmaması nedenleriyle değerlendirilmemektedir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Bilecik Bozüyük Belediyesi 2023 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Geçici Hayvan Bakımevinin İlgili Mevzuatında Belirlenen Zorunlu Şartları Sağlamaması

Belediye Geçici Hayvan Bakımevinin 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu ile Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliğinde belirtilen zorunlu nitelikteki şartları sağlamadığı görülmüştür.

5199 sayılı Kanun'un;

“İlkeler” başlıklı 4’üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) ve (g) bentlerinde hayvanların korunması, gözetilmesi, bakımı ve kötü muamelelerden uzak tutulması, hayvanların korunması ve rahat yaşamalarının sağlanmasında, insanlarla diğer hayvanların hijyen, sağlık ve güvenlikleri de dikkate alınmasının esas olduğu; (j) bendinde yerel yönetimlerin gönüllü kuruluşlarla iş birliği içerisinde, sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların korunması için hayvan bakımevleri kurarak onların bakımlarını ve tedavilerini sağlayacakları,

“Sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların korunması” başlıklı 6’ncı maddesinin beşinci fıkrasında hayvan bakımevleri ve hastanelerin kurulması amacıyla Hazineye ait arazilerin öncelikle tahsis edileceği,

“Mali destek” başlıklı 19’uncü maddesinin birinci fıkrasında hayvanların korunması amacıyla bakımevleri ve hastaneler kurmak; buralarda bakım, rehabilitasyon, aşılama ve kısırlaştırma gibi faaliyetleri yürütmek için, başta yerel yönetimler olmak üzere diğer ilgili kurum ve kuruluşlara teşvik veya Bakanlıkça uygun görülen miktarlarda mali destek sağlanacağı, bu amaçla Bakanlık bütçesine gerekli ödeneğin konulacağı,

hüküm altına alınmıştır.

5199 sayılı Kanun'a dayanılarak hazırlanan Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği'nin konuya ilişkin "Belediyelerin alacağı tedbirler" başlıklı 7'nci maddesinde belediyelerin;

- Sahipsiz veya güçten düşmüş hayvanların toplatılması, kısırlaştırılması, aşılanması, gerekli tıbbî bakımlarının yapılması ve işaretlenmesi, alındığı ortama geri bırakılması, sahiplendirilenlerinin kayıt altına alınmasıyla,

b) Geçici bakımevine gelen hayvanları öncelikle Sahipsiz Hayvan Kayıt Defterine kaydederek müşahede altına almakla, gerekli tedavilerin yapılmasını, kısırlaştırıp aşılanmasını ve işaretlenmesini müteakip alındığı ortama bırakmakla,

- Geçici bakımevinde bulunan tüm hayvanların sahiplendirilmesi için belediye ilân panoları ile belediyenin internet ortamı ve diğer tüm yayın organlarında duyuru yapılmasıyla,

- Sahipsiz hayvanların beslenmesi amacıyla, bölgesinde bulunan lokanta, işyeri ve fabrikaların sahiplerinin uygun görmesi halinde işletmelerinde ve mutfaklarında oluşan hayvan beslemeye elverişli besin maddelerinin toplanmasıyla,

- Ev ve süs hayvanı ile kontrollü hayvan ve geçici bakımevlerinde ölen hayvanların, belirlenecek yerlerdeki derin çukurlara gömülerek üzeri sıkıştırılmış toprak ile kapatılması veya yakma ünitesinde yakılmasıyla ve 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabitası Kanunu'na göre enfeksiyon geçirmiş ve zoonoz hastalıktan ölen hayvanların ise bünyesinde bulunan yakma fırınında yakılması veya usulüne uygun olarak kireç ile gömülmesiyle,

görevli ve sorumlu oldukları ifade edilmiş,

"Sorumlu veteriner hekimin görev ve sorumlulukları" başlıklı 9'uncu maddesinde ise sorumlu veteriner hekimlerin görev ve sorumluları aşağıdaki şekilde sayılmıştır:

- Bağlı bulunduğu kurum, kuruluş ve tüzel kişilerle birlikte çalıştığı yerin mevcut mevzuata uygun bir şekilde faaliyet göstermesi ve bu yerlere hayvanların kabul edilip uygun şartlarda bakılması, kayıtların tutulması, hayvanlara aşılama, ilaçlama, kısırlaştırma ve işaretlemenin yapılması alet ve malzemelerin temizlik ve dezenfeksiyonu, atık ve artıkların çevre ve toplum sağlığına zarar vermesini önleyecek tedbirlerin alınması,

- Görev yaptığı geçici bakımevinde, 3285 sayılı Kanun'a tâbi ihbarı mecburî hastalık çıktığında durumu resmî makamlara haber verilmesi ve ilgililerce alınacak yasal tedbirlerin uygulanması.

Yine anılan Yönetmelik'in;

“Geçici bakımevleri kurulacak arazinin seçimi” başlıklı 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde geçici bakımevlerinin, hayvanların yaşamlarını olumsuz yönde etkileyecek kirletici atık veren tesisler ile çöp döküm alanları veya atık bertaraf tesisleri üzerinde veya yakınındaki arazilere kurulmaması gerektiği, bu konuda 2872 sayılı Kanun ve yürürlükteki ilgili mevzuat hükümlerinin dikkate alınacağı,

“Geçici bakımevlerinde aranacak şartlar” başlıklı 24'üncü maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde geçici bakımevlerinde bulunan hayvanların bulunduğu birimlerin güneş alacak şekilde düzenlenmesinin; (u) bendinde geçici bakımevlerinin peyzajının yapılarak ağaçlandırılmasının sağlanmasının; (ü) bendinde geçici bakımevlerinde ölen hayvanların ölüm nedeni varsa ölmeden önce yapılan tahlil, uygulanan tedavi ve laboratuvar teşhisleri, yapılmışsa otopsi raporunun geçici bakımevi sorumlusu ya da sorumlu veteriner hekim tarafından Sahipsiz Hayvan Kayıt Defterine işlenerek geçici bakımevinde muhafaza edilmesinin gerektiği,

“Ölen hayvanların bertarafı” başlıklı 34'üncü maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında ise, 3285 sayılı Kanun'a göre, enfeksiyon geçirmiş ve zoonoz hastalıktan ölen hayvanların, yakma ünitesi olan yerlerde yakılacağı veya usulüne uygun derin çukurlara üzerlerine kireç dökülerek gömüleceği, ölen veya öldürülen hayvanlar için, öldürme işlemi ilgili yerel yönetimler tarafından bir tutanakla tespit edilerek bilgi ve belgeler kurum düzeyinde, en az iki yıl muhafaza edileceği,

hükümlerine yer verilmiştir.

Yerinde yapılan incelemeler neticesinde ise;

- 4 Eylül, Düzdağ Yolu, 11300 Alibeydüzü/Bozüyük/Bilecik adresinde bulunan Geçici Bakımevinin Belediye asfalt şantiyesi ve hurda depolama alanı ile bitiş şeklinde olduğu, bakımevinin hemen üzerinden yüksek gerilim hattının geçtiği, padoklar dahil bakımevinin önemli bir alanının güneş almadığı,

- Gerek ölen gerekse rehabilitasyon amaçlı tutulan hayvanların ölüm nedenlerine veya hastalıklarının teşhisine yönelik olmak üzere elzem nitelikte olan tam kan sayım cihazı ve

röntgen cihazının bulunmadığı, teşhislerin el ve gözle yapılan muayeneler sonucunda konulduğu,

- Bakımevinde 6 kameranın faal durumda olduğu, muayene odasında ise kamera bulunmadığı,

- Mamaların satın alma yoluyla tedarik edildiği, bu şekilde 2023 yılında 4.050 kg kedi maması, 6.900 kg köpek maması, 300 kg yavru kedi maması, 2 kg yavru kedi tozu satın alındığı,

- Bakımevinde eğitim alanının mevcut olmadığı,

- Bakımevinde bulunan hayvanların sahiplendirilmesine yönelik bir sistemin bulunmadığı,

- Hayvan Muayene Kayıt Defterinin 03.07.2023 tarihinde tutulmaya başlandığı,

- Ölen hayvanlar için defin alanı bulunmadığı, ölen hayvanların atık sahasına götürülerek kepçe yardımı ile gömüldüğü, ölüm nedenlerinin tespitine yönelik bir çalışma yapılmadığı, bu nedenle gerekli hallerde kireçle defin veya yakma yöntemine de başvurulmadığı,

- 2023 yılında Bakımevindeki eksikliklerin giderilmesine yönelik olacak şekilde Tarım ve Orman Bakanlığından mali destek talep edilmediği,

- Nakil, toplama ve yerine bırakılan hayvanlara ilişkin olarak tutulması gereken kayıtların tutulmadığı,

- Narkotik ve psikotrop ilaçlar ve ürünlere ilişkin stok ve sarf defterinin Ağustos 2023 ayı itibarıyla tutulmaya başlandığı,

- Bakımevi stok kayıtlarının Belediye taşınır sistemine bağlı ve entegre olmadığı, tüketime sunulan mal ve malzeme takibinin yapılmadığı, ihtiyaç duyulan mal ve malzemenin şifai şekilde Bakımevi Veterineri tarafından Zabıta Müdürlüğüne bildirildiği,

tespit edilmiş olup, söz konusu eksiklikler 5199 sayılı Kanun ve ikincil mevzuatı hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

Kamu İdaresi cevabında, Belediyenin sorumluluğunda bulunan Geçici Hayvan Bakımevinin bulguda belirtilen hata ve eksikliklerinin giderilmesi için gerekli olan düzenlemelerin Belediyenin mali imkanları da dikkate alınmak suretiyle acilen tamamlanması için çalışmalara başlanıldığı ifade edilmiştir.

Bu itibarla, gerek rahat yaşam alanı oluşturmak, iyi ve uygun muamele edilmesini temin etmek, hayvanların acı, ıstırap ve eziyet çekmelerine karşı en iyi şekilde korunmalarını, her türlü mağduriyetlerinin önlenmesini sağlamak gerekse halk sağlığının korunması amacıyla

Belediye Geçici Hayvan Bakımevinin 5199 sayılı Kanun ve ikincil mevzuatı hükümlerine uygun olarak yapılandırılması, ayrıca Belediye ve sorumlu veteriner hekime verilen görev ve sorumlulukların tam ve doğru şekilde ifasına yönelik iş ve işlemlerin ivedilikle gerçekleştirilmesi önem arz etmektedir.

BULGU 2: Gelecek Aylara ve Gelecek Yıllara Ait Sigorta Giderlerinin Hatalı Muhasebeleştirilmesi

Bir yılı aşan süreyi kapsayacak şekilde yaptırılan ve peşin ödenen sigorta bedellerinin ödendiği yıl içinde doğrudan gider kaydedildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin (MİBMY);

180 Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabının niteliğine ilişkin 144'üncü maddesinde anılan hesabın, içinde bulunulan dönemde ortaya çıkan ancak, gelecek aylara ait olan peşin ödenmiş giderler ile duran varlıklar ana hesap grubundaki gelecek yıllara ait giderler hesabında kayıtlı tutarlardan tahakkuk zamanına bir yıldan az süre kalanların izlenmesi için kullanılacağı,

280 Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabının niteliğine ilişkin 217'nci maddesinde ise, bu hesabın, dönem içinde ödenen ancak, gelecek yılların faaliyet hesaplarına dâhil edilecek olan giderlerin izlenmesi için kullanılacağı,

hükümlerine yer verilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerine göre içinde bulunulan dönem ortaya çıkmış veya izleyen faaliyet dönemi tahakkuk edecek olan giderlerin peşin ödenmesi halinde 180 no.lu hesabın, gelecek yıllara ait giderlerin peşin ödenmesi halinde ise 280 no.lu hesabın kullanılması gerekmekte olup, söz konusu kayıtlama Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 5'inci maddesinde açıklaması yapılan tam açıklama ve dönemsellik ilkelerinin de bir sonucudur. Ayrıca peşin ödenen sigorta giderlerinin 180 ve 280 no.lu hesaplarda takip edilmesi, sigortalılık halinin devam ettiği süre içerisinde hurda, enkaz veya köhneye ayrılan taşıtlara ilişkin sigorta iptal iadelerinin takibini de kolaylaştıracaktır.

Yapılan incelemelerde, Belediye tarafından bir yıllık süreyi aşan şekilde yaptırılan ve 2023 yılında peşin ödenen toplam 735.321,83 TL'lik sigorta giderinin doğrudan 630 Giderler Hesabına kaydedildiği, 2023 yılına ait olan 395.330,66 TL tutarındaki sigorta giderinin 180 no.lu hesaba, izleyen faaliyet dönemine ilişkin olan toplam 339.991,17 TL sigorta bedelinin ise 280 no.lu hesaba kaydedilmediği tespit edilmiştir.

Yukarıda ayrıntılı olarak açıklandığı üzere, peşin ödenen sigorta giderlerinin 180 ve 280 no.lu hesaplara kaydedilmeyerek doğrudan gider kaydedilmesi sonucunda 2023 yılı Bilançosu ile Faaliyet Sonuçları Tablosunda hataya sebebiyet verilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına 180 ve 280 no.lu hesaplar nezdinde gelecek aylara ve yıllara ait sigorta giderlerinin kaydı için alt kod açılması talebine ilişkin bildirimde bulunulduğu ifade edilmiştir.

Bu itibarla, sonraki faaliyet dönemine sirayet eden ve peşin ödenen sigorta giderlerinin MİBMY hükümlerine uygun şekilde muhasebeleştirilmesi amacıyla sigorta giderlerine münhasır olmak üzere ilgili hesaplar nezdinden gerekli kodların açılması önem arz etmektedir.

BULGU 3: Atıksu Gelirlerinin Atıksu ile İlgili Hizmetlerin Dışında Kullanılması

Bozüyük Belediyesince atıksu arıtma tesisi yatırımına ihtiyaç duyulmasına rağmen atıksu ile ilgili hizmetlere ayrılması gereken atıksu gelirlerinin büyük çoğunluğunun belediyenin başka hizmetlerinde kullanıldığı görülmüştür.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 11'inci maddesinde atıksu altyapı sistemlerini kullanan ve/veya kullanacakların, bağlantı sistemlerinin olup olmadığına bakılmaksızın, arıtma sistemlerinden sorumlu yönetimlerin yapacağı her türlü yatırım, işletme, bakım, onarım, ıslah ve temizleme harcamalarının tamamına kirlilik yükü ve atıksu miktarı oranında katılmak zorunda olduğu, bu hizmetlerden yararlananlardan, idarelerce belirlenecek tarifeye göre atıksu toplama, arıtma ve bertaraf ücreti alınacağı, bu maksatla tahsil edilen ücretlerin, atıksu ile ilgili hizmetlerin dışında kullanılmayacağı, atıksuları toplayan kanalizasyon sistemi ile atıksuların arıtıldığı ve arıtılmış atıksuların bertarafının sağlandığı atıksu altyapı sistemlerinin kurulması, bakımı, onarımı, ıslahı ve işletilmesinden; belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyelerin sorumlu olduğu hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda yer verilen madde hükmüne dayanılarak hazırlanan Atıksu Altyapı ve Evsel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik'in "İlkeler" başlıklı 5'inci maddesinde sürdürülebilir atıksu hizmetlerinin yönetilmesi amacıyla tarifelerin belirlenmesinde atıksu hizmetlerinden tahsil edilen ücretlerin, atıksu ile ilgili hizmetler dışında kullanılmamasının esas olduğu ifade edilmiştir.

Yapılan incelemelerde ise, Belediye tarafından atıksu arıtma tesisinin kurulmadığı, İdarece atıksu toplama, arıtma ve arıtılmış suyun bertarafıyla ilgili önemli bir maliyete de

katlanılmadığı tespit edilmiştir.

Her ne kadar İdarece yeni atıksu hattı, bacası vs gibi yatırımlar yapılmış olsa da bu yatırımlar, kanalizasyon harcamalarına katılma payının konusudur. Dolayısıyla atıksu gelirlerinin, atıksuyun toplanması, arıtılması ve arıtılan atıksuyun bertarafına yönelik giderlerde kullanılması gerekmektedir. Belediyenin atıksu arıtma tesisi olmamasına rağmen, atıksu gelirlerinin büyük çoğunluğunun geçmişten beri başka alanlarda kullanılması sebebiyle atıksu arıtma tesisi yapılamamış, atıksular arıtılmadan alıcı ortama bırakılmak zorunda kalınmıştır. Bu şekilde akarsu ve ırmaklar başta olmak üzere çevreye ve insan sağlığına zararlı bir kirlilik kamu kurumu eliyle oluşturulmuş olmaktadır.

Kanun koyucu tarafından çevre kirliliği esas alınarak atıksu gelirlerinin atıksu hizmetlerinde kullanılması gerektiği kuralı ile bu gelirler tahsisli hale getirilmiştir. Her ne kadar atıksu ile ilgili hizmetlere yönelik fazla harcamanın gerekmediği dönemlerde bütçe imkanları doğrultusunda bu gelirler belediyenin başka hizmetlerinde kullanılabilse de belediyenin atıksu arıtma tesisi bulunmadığından konuyla ilgili önemli bir yatırıma ihtiyacı bulunmaktadır. Bu halde atıksu gelirlerinin başka alanlarda kullanılması yukarıdaki mevzuat ile çelişmektedir.

Kamu İdaresi cevabında, atıksu gelirlerinin bu amaçla açılan ayrı bir hesapta toplanarak, kanalizasyon ile ilgili yapılan harcamaların söz konusu hesaptan yapılacağı ifade edilmiştir.

Bu itibarla, yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri gereğince atıksu hizmetlerinden tahsil edilen ücretlerin, atıksu ile ilgili hizmetler dışında kullanılmaması hukuki bir zorunluluktur.

BULGU 4: İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

Belediyede çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin zamanında düzenli olarak kullandırılmadığı ve bu nedenle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli

izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık izin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği belirtilmiştir

Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu'na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun'un 103'üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanun'un 56'ncı maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya belirtilen Yönetmelik'in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için ikiyüzyirmi Türk Lirası (2023 yılında 1.683,00 TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığı'nın 30.06.2021 tarih ve 31527 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Tasarruf Tedbirleri" konulu 2021/14 sayılı Genelgesi'nde; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullanılması gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti üzerinden yapılacağından yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Yapılan incelemelerde, Bozüyük Belediyesinde çalışan 51 işçi için personel izin durumu tablosu incelenmiş, 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan söz konusu işçilerin birçoğunun yıllık izinlerini düzenli bir şekilde kullanmadığı ve geçmiş yıllardan devreden izinlerinin olduğu

tespit edilmiştir. 31.12.2023 tarihi itibarıyla 51 işçinin toplam 4.062 gün birikmiş yıllık izni bulunmakta olup, 2022 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda da bulgu konusu edilen bu husus ile ilgili gerekli iş ve işlemlerin yapılmadığı anlaşılmıştır.

Kamu İdaresi cevabında, daimi ve şirket işçilerinin yıllık izinlerinin kullanılması gerektiğinin ilgili tüm müdürlüklere yazı ile bildirildiği ifade edilmiştir.

Bu itibarla, yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar çerçevesinde Belediyede çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygunluk ve Belediyeye ek mali külfet getirmemesi amacıyla biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullanılması sağlanmalıdır.

BULGU 5: Belediye İçmesuyu İletim ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kaybı Miktarının Azaltılmasına İlişkin Çalışmalara Halihazırda Başlanılmaması

Küresel ısınma ve onun etkisiyle ortaya çıkan iklim değişikliği ile birlikte son zamanlarda görülen kuraklık nedeniyle içmesuyu temin edilen kaynaklardaki su seviyelerinde ciddi azalmaların yaşanması gerçeği ve yakın gelecekte bu sebeple kesintisiz içmesuyu temininde sorunlarla karşılaşılacağı öngürüsüne rağmen içme suyu iletim ve dağıtım sistemindeki su kayıp kaçaklarıyla ilgili 31.12.2023 tarihi itibarıyla yeterli çalışma yapılmadığı görülmüştür.

Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen çalışmalarda ülkemiz genelinde bugün itibarıyla kümülatif yağışlar ortalamasında uzun yıllar ortalamalarına azalma meydana geldiği, bu yağışlardaki azalmaların özellikle İç Anadolu, Marmara ve Ege Bölgesinin bir kısmında daha şiddetli kendini gösterdiği, özellikle yağış azlığından dolayı içme suyu kaynaklarındaki su seviyelerinin hızlı bir şekilde düşmeye başlaması ile bazı şehirlerin kullanılabilir içme suyu kaynaklarındaki su rezervlerinin kritik seviyelere ulaştığı belirtilmektedir.

Diğer taraftan, gerek nüfus artışı gerekse de son dönemde yaşanan pandemi süreci nedeniyle suya olan talebin artması, iklim değişikliklerinin su kaynaklarına etkisi vb. hususlar suyun kaynaktan aboneye kadar iletim ve dağıtımının verimli bir şekilde yürütülmesini zorunlu kılmaktadır. Bu kapsamda gerek ulusal ölçekte gerekse yerel idareler ölçeğinde su kayıp, kaçaklarının yeterli yönetimine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlıkları tarafından düzenlemeler yapılmıştır.

Tarım ve Orman Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği ve buna ilişkin Teknik Usuller Tebliği yayımlanmıştır. Mezkur mevzuat çerçevesinde ilçe/belde belediyeleri su kayıplarını 2023 yılına kadar en fazla %35, 2028 yılına kadar ise en fazla %30, 2033 yılına kadar ise en fazla %25 düzeyine indirmekle yükümlüdürler.

Bununla birlikte yine Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından Bozüyük Belediyesine gönderilen 15.02.2021 tarih ve 51608 sayılı dağıtımlı yazıda belediyelerin su kaynağından musluğa kadar su kayıplarının azaltılmasına ilişkin çalışmaları yapmaları gerektiği aksi takdirde su kayıplarını azaltmayan idarelerin yeni su kaynağı/kaynaklarının tahsislerine ilişkin taleplerin Bakanlığın ilgili idarelerince dikkate alınmayacağı belirtilmektedir.

Ayrıca, 06.10.2021 tarihinde yayımlanan İçme Suyu Sistemlerinde Su Kayıplarının Azaltılmasına Yönelik İş Termin Planı Genelgesi ile konunun belediye başkanı seviyesinde sahiplenilmesi hedeflenmiştir.

Yukarıda bahsedilen tüm nedenlerle su kayıp kaçakları iki esas üzerine incelenmelidir. Birincisi ve en önemlisi; söz konusu kayıp kaçak oranı Bakanlık Su Yönetimi Genel Müdürlüğüne belirlenen seviyelere ve bu seviyenin de altına doğru verilerle indirilmediği sürece gelecekte içme ve kullanma suyu temini ve tahsisi ile ilgili problemlerle karşılaşılabilir olacaktır. İkincisi ise, önemli mali kayıplar sebebiyle yatırımların finansmanı sorunu ve birçok maliyete katlandıktan sonra gerçekleşen kayıp kaçak sebebiyle suyun Bozüyük ilçe halkı tarafından daha uygun bedelle tüketilmesinin engellenmesi gibi istenmeyen sorunların ortaya çıkacak olmasıdır.

Kamu İdaresi cevabında, su kaybı miktarının azaltılması için ilçede bulunan terfi merkezleri ve pompa motorlarının periyodik bakım ve onarımları ile bulunan su depolarının düzenli olarak temizlik ve bakımlarının yapıldığı, bu kapsamda 104 adet ana boru su arızası, 1.110 adet su arızası ve sokak besleme hatları tamiratının gerçekleştirildiği; ayrıca su kayıplarının önlenmesi amacıyla fiziki kaçak tespit etmek, aktif sızıntı kontrolü yapmak ve tespit edilen yerlerin kayıt altına alınması konusunda 10.08.2023 tarihinde 2 personel görevlendirildiği, su kayıplarını önleme çalışmalarının yeni teknolojilerle takip edilmek suretiyle en aza indirilmeye çalışıldığı ifade edilmiştir.

Ancak Bozüyük Belediyesince Su Yönetimi Genel Müdürlüğüne bildirilen 2022 yılına ait Standart Su Dengesi Tablosu incelendiğinde su kayıplarının yıllık 3.895.677 m³/yıl olduğu

ve su kayıp oranının ise % 46,5 seviyelerinde olduğu görülmektedir. 2022 yılında ortaya çıkan bu verilere rağmen su kayıp kaçaklarıyla ilgili yeterli bir çalışmanın yapılmadığı, su kayıplarının 2023 yılında 4.014.806 m³/yıl olduğu ve su kayıp oranının ise %45.9 seviyelerinde olduğu görülmüştür.

Bu itibarla, Bozüyük İlçesinin uzun dönem içme suyu arz güvenliğinin sağlanabilmesi için İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği Teknik Usuller Tebliği çerçevesinde İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği'nde belirtilen düzeyde su kayıp oranının sağlanabilmesi için çalışmaların yürütülmesi, bunun yanında su tasarrufuna yönelik bireysel olarak alınacak tedbirlere ilişkin hane halkı su kullanıcılarının bilinçlendirilmesi çok büyük önem arz etmektedir.

BULGU 6: Belediyece Hafriyat Harcının Yanında Hafriyat Döküm Ücreti Alınması

Toprak hafriyat harcı alınmasına rağmen bu harcın alındığı yerlerden ayrıca Belediye Meclisi Kararı gereğince hafriyat döküm ücreti alındığı, fakat bu ücret karşılığında farklı herhangi bir hizmetin yapılmadığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinin birinci fıkrasının (o) bendinde, hafriyat toprağı ve moloz döküm alanlarını belirlemek ve bu alanlarda çevre kirliliğı oluşmaması için gereken tedbirleri almak yetkisi belediyelere verilmiştir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "İmar ile ilgili harçlar" başlıklı 80'inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde; yapım ve yıkım artığı malzeme ile toprak kazısının taşınması için belediyelerce yer gösterilmesi ile bu yerlerin tesviyesinin toprak hafriyatı harcına tabii olduğu hüküm altına alınmıştır.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun Çeşitli Harçlarla İlgili Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik'in imar ile ilgili harçlarda yer alan ifadelerden ne anlaşılması gerektiğini açıklayan 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde; zemin açma, gayrimenkul sahiplerince pis su mecralarının yapının bulunduğu sokaktaki lağım şebekesine veya varsa umumi fosseptiğe bağlanması veya elektrik, temiz su, P.T.T. hattı gibi teknik alt yapı hizmetlerinin götürülmesi amacı ile belediyelerce tespit edilecek esaslar dahilinde yol, kaldırım, meydan veya benzeri yerlerin kazanılması, toprak hafriyatı ise temel kazısı ile inşaat

sahasında daha önceden mevcut olup da bu inşaat sebebiyle kaldırılması gereken yıkım artığı malzemenin belediyece gösterilecek yere dökülmesi ve bu yerlerin tesviyesi faaliyetlerinin bütünü şeklinde tanımlanmıştır

Tüm bunların yanı sıra harçlar, kamu kurumları tarafından sunulan bazı hizmetlerden yararlananların, söz konusu hizmeti sunan kamu kurumuna ödediği yasal tutarlar olarak tanımlanabilir. Bu tanımdan yola çıkıldığında, toprak hafriyat harcının konusunu oluşturan hafriyat ve molozlar için döküm yeri gösterilmesi ve bu yerlerin tesviyesi hizmetlerinden yararlananlarca toprak hafriyat harcının ödenmesi gerektiği ve aynı hizmet için farklı isim altında farklı bir ücretin alınmaması gerektiği açıktır. Eğer hafriyat döküm ücreti 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 8, 11 ve 12'inci maddeleri uyarınca çıkartılan Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği gereğince alınıyor ise Yönetmelik'in 8'inci maddesinde belediyeye verilen görev ve yetkilerin belediye tarafından yerine getiriliyor ve buna ilişkin maliyetlere katlanılıyor olması gerekmektedir.

Yapılan incelemede Belediyece, Çevre Kanunu ve Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği uyarınca herhangi bir faaliyette bulunmadığı, bölgede görevli hafriyat taşıyan araçlara yönelik takip sisteminin kurulmadığı, bu ve buna benzer herhangi bir gidere katlanılmadığı, sadece hafriyat dökülecek yerin belli edildiği ve gösterildiği, buna rağmen toprak hafriyat harcı alınan yerlerden ayrıca hafriyat döküm ücreti alındığı tespit edilmiştir.

Her ne kadar İdarece belediye ücret tarifesinde İmarla İlgili Harçlar Bölümünde “Zemin Açma ve Toprak Hafriyatı Harcı” ve “Hafriyat Döküm Ücreti” adı altında tarifelerin mevcut olduğu, gerekli tahsilatların yapıldığı, her iki tarifenin isimlerinde yer alan benzerlik haricinde uygulama sahaları ve içeriklerin birbirinden farklı olduğu ifade edilmiş ise aynı hizmete yönelik söz konusu bedelin Belediye Meclis Kararları uyarınca hesaplanıp tahsil ediliyor olması işlemin hukuka uygun hale getirmek için yeterli değildir. Zira tüm kamu kurumları gibi belediyeler de ancak kanunlarda izin verilen durumlarda gelir toplayabilirler. Kanuni dayanağı olmadan veya kanunlarda belirtilen sınırların aşılmasıyla gelir toplanması mali mevzuat açısından uygun değildir. Kaldı ki İdarece bu ücretlerin karşılığı olan hizmetlerin birbirinden farklı olduğunu kanıtlayan bilgi ve belge sunulmamıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ile açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, hafriyat toprağı ve moloz döküm alanlarını belirlemek ve hafriyatın yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin hizmetleri yerine getirmek yetki ve görevi

belediyelerin olduğundan, Kanun koyucu döküm yeri gösterilmesi ve bu yerlerin tesviyesi hizmetlerinin yerine getirilmesi karşılığında, bu hizmetten yararlananların belediyeye toprak hafriyat harcını ödemesini öngörmüştür. Bu maksatla alınan toprak hafriyat harcına ilaveten alınan hafriyat döküm ücreti mükerrerliğe sebebiyet vermektedir.

Kamu İdaresi cevabında, Belediyece hafriyat harcının yanında hafriyat döküm ücretinin alınması işleminin mevzuata uygun bulunmaması sebebi ile yapı ruhsatı aşamasında hafriyat haricinde herhangi bir hafriyat döküm ücretinin tahakkuk ettirilmeyeceği ifade edilmiştir.

Bu itibarla, kamu yararı gereğince hafriyat harcının yanında hafriyat döküm ücretinin alınmaması hukuki bir zorunluluktur.

BULGU 7: Atıksu Arıtma Tesisi Kurulmaması

Bozüyük Belediyesince atıksu arıtma tesislerinin kurulmadığı görülmüştür.

Bütün canlıların ortak varlığı olan çevrenin, sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasını sağlamak amacıyla çıkarılan 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun "İzin alma, arıtma ve bertaraf etme yükümlülüğü" başlıklı 11'inci maddesinin dördüncü fıkrasında atıksuları toplayan kanalizasyon sistemi ile atıksuların arıtıldığı ve arıtılmış atıksuların bertarafının sağlandığı atıksu altyapı sistemlerinin kurulmasının, bakımının, onarımının, ıslahının ve işletilmesinin; büyükşehirlerde 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunla belirlenen kuruluşların, belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyelerin sorumlu oldukları; altıncı fıkrasında ise atıksu altyapı sistemlerini kullanan ve/veya kullanacakların, bağlantı sistemlerinin olup olmadığına bakılmaksızın, arıtma sistemlerinden sorumlu yönetimlerin yapacağı her türlü yatırım, işletme, bakım, onarım, ıslah ve temizleme harcamalarının tamamına kirlilik yükü ve atıksu miktarı oranında katılmak zorunda oldukları, bu hizmetlerden yararlananlardan, belediye meclisince ve bu maddede sorumluluk verilen diğer idarelerce belirlenecek tarifeye göre atıksu toplama, arıtma ve bertaraf ücreti alınacağı, bu fıkra uyarınca tahsil edilen ücretlerin, atıksu ile ilgili hizmetler dışında kullanılmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemelerde, Bozüyük ilçesinde evsel, endüstriyel, tarımsal ve diğer kullanımlar sonucunda kirlenmiş veya özellikleri kısmen veya tamamen değişmiş olan suların arıtılmasını sağlayacak bir arıtma tesisinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında, Bilecik ili Bozüyük ilçesi Evsel Atık Su Toplama ve Arıtma

Tesisi Yapımı için DSİ Genel Müdürlüğü ile Bozüyük Belediye Başkanlığı arasında Protokol imzalandığı, anılan Protokol'un İçişleri Bakanlığı ve Maliye Bakanlığının da olumlu görüşleri alınarak 26.08.2015 tarihinde geçerlilik kazandığı, bu defa DSİ Genel Müdürlüğü Atık Su Dairesi Başkanlığının 25.11.2019 tarih ve 761637 sayılı yazısında "Bilecik İli Bozüyük İlçesi Eysel Atık Su Toplama ve Arıtma Tesisi Yapımı İşi"nin 2019 yılı Yatırım Programına teklif edildiği ancak Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından programa alınmadığı belirtilerek tekrardan yatırım programına teklif edileceği bildirildiği, sonraki süreçte projenin yatırım programına alınması amacıyla 2021, 2022 ve 2023 yıllarında DSİ Genel Müdürlüğü Atık Su Dairesi Başkanlığına yazı ile talepte bulunulmasına rağmen söz konusu projeye ilişkin olarak herhangi bir cevap alınmadığı ifade edilmiştir.

Bu itibarla, yukarıda yer verilen amir hüküm doğrultusunda çevre kirliliğinin önlenmesi ve gerekli tedbirlerin alınmasına yönelik olarak İdarece yıllar itibarıyla düzenli bir şekilde DSİ Genel Müdürlüğünden talep edilen atıksu arıtma tesisinin yılı yatırım programına alınmasını teminen gerekli iş ve işlemlerin yapılması önem arz etmektedir.

BULGU 8: Belediyeye Ait Mevcut Altyapı Tesislerinin Tamamının Coğrafi Bilgi Sistemlerine Aktarılmaması

Belediyeye ait mevcut içme suyu, atık su ve yağmursuyu alt yapı tesislerine ait verilerin coğrafi bilgi sistemlerine (CBS) aktarılmadığı görülmüştür.

20.03.2015 tarih ve 29301 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ulusal Coğrafi Bilgi Sisteminin Kurulması ve Yönetilmesi Hakkında Yönetmelik'in 8'inci maddesinde, kurum ve kuruluşların, üreticisi oldukları coğrafi verilerin, coğrafi veri setlerinin ve coğrafi veri servislerinin metaverisinin tam, güncel ve doğru olmasını sağlayacakları ifade edilmiştir.

Son dönemlerde dünya genelinde nüfus artışına bağlı olarak suya olan talebin artması, iklim değişikliklerinin su kaynaklarına etkisi vb. hususlar suyun kaynaktan aboneye kadar iletim ve dağıtımının verimli bir şekilde yürütülmesini zorunlu kılmaktadır. Bu kapsamda gerek ulusal ölçekte gerekse yerel idareler ölçeğinde su kayıp, kaçaklarının etkin yönetimine ilişkin (Mülga) Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yukarıda bir örneği belirtilen düzenlemeler yapılmıştır.

Altyapı tesislerinin tümünün CBS'ye tam olarak aktarılmasının muhtelif bulgulara konu ettiğimiz su kayıp kaçaklarıyla mücadeleden ayrı düşünülemeyeceği açıktır. Su kayıp kaçaklarında en önemli husus; mevcut altyapıların sağlıklı bir şekilde tespit edilmesi ve hidrolik

modellemelerinin yapılmasıdır. Bu kapsamda idarelerin mevcut altyapı sistemlerinin Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Veri Tabanı yapısına işlenmesi son derece önem arz etmektedir.

Su, kanalizasyon ve yağmursuyu gibi altyapı hizmetlerinde bulunan belediyeler mevcut altyapılarını işletirken gün aşırı bakım onarım faaliyetleri yürütmektedir. Mevcut altyapıların sağlıklı bir şekilde CBS'ye aktarılması, gerek bakım onarım faaliyetlerinin etkin ve ekonomik olarak yürütülmesine gerekse arıza vb. durumlarda etkin müdahale ile kesintisiz su temini ve atık su bertarafının sağlanmasına katkı sunmaktadır.

Mevcut altyapıların sağlıklı tespiti diğer altyapı kuruluşlarının da bakım onarım faaliyetleri ile ileriye yönelik yapacakları yatırımların hızlı ve etkin planlanmasına olanak sağlayacaktır. Örneğin; ilçe merkezinde yapılacak büyük altyapı projelerinde (köprülü kavşak, alt geçit vb.) belediyeye ait altyapıların deplase edilmesinde (içme suyu, atık su ve yağmur suyu) ve diğer altyapı yatırımlarını gerçekleştirilirken karşılaşılan sorunların çözülmesinde mevcut altyapının tespiti zaman, emek alan en önemli husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu gibi durumlarda mevcut altyapıların en ekonomik ve hızlı şekilde yenilenmesi, mevcut altyapılara ait CBS verilerinin bulunması ile mümkün olacaktır.

Yeni yapılacak içme suyu, atık su ve yağmursuyu altyapı ile üstyapı tesislerinin planlanmasında, planlanacak olan tesislerin hidrolik hesaplarının hali hazırda işletilmekte olan tesislerin hidrolik hesaplarına etkilerinin belirlenmesi ve entegrasyonu önem teşkil etmektedir. Mevcut tesislerin CBS ortamına aktarılması bu etkileşimin daha hızlı ve etkin bir şekilde tespit edilmesine olanak sağlayacaktır. Bu sayede daha önce inşa edilmiş olan yapılar ile yeni yapılacak yapıların bir bütün halinde değerlendirilmesi mümkün olacaktır.

İmalatı henüz gerçekleştirilmemiş altyapı ve üstyapı projelerinin CBS'ye aktarılmasıyla da mükerrer projelerin önüne geçilecek olup, daha önceden yapılmış projelerin imalat aşamasına geçmeden önce revizeye gerek olup olmadığının analizi yapılabilecektir.

Kamu İdaresi cevabında, altyapı tesislerinin coğrafi bilgi sistemine aktarılmaya başlandığı ifade edilmiştir.

Bu itibarla, yukarıda yer verilen kapsamda yapılacak iş ve işlemlerin etkin olarak tamamlanması önem arz etmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK-1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
İşçilerin Kanunda Belirtilen Yıllık İzinlerinin Kullanılmaması	2022	Yerine Getirilmedi	Konu ile ilgili tespitler devam ettiğinden Raporun Diğer Bulgular bölümünde "İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması" başlığı ile 4 numaralı Bulgu olarak yer verilmiştir.
Atıksu Gelirlerinin Atıksu İle İlgili Hizmetlerin Dışında Kullanılması	2022	Yerine Getirilmedi	Konu ile ilgili tespitler devam ettiğinden Raporun Diğer Bulgular Bölümünde "Atıksu Gelirlerinin Atıksu ile İlgili Hizmetlerin Dışında Kullanılması" başlığı ile 3 numaralı bulgu olarak yer verilmiştir.

Belediye İçmesuyu İletim ve Dağıtım Sistemlerindeki Su kayıpları Miktarının Azaltılmasına İlişkin Çalışmalara Başlanmaması	2022	Kısmen Yerine Getirildi	İdare konu hakkında bazı önlemler almış olasa da elede edilen edilen sonuçlar itibarıyla yeterli değildir. Bu nedenle Raporun Diğer Bulgular Bölümünde "Belediye İçmesuyu İletim ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kaybı Miktarının Azaltılmasına İlişkin Çalışmalara Halihazırda Başlanılmaması" başlığı ile 5 numaralı bulgu olarak yer verilmiştir.
Belediyece Hafriyat Harcının Yanında Hafriyat Döküm Ücreti Alınması	2022	Yerine Getirilmedi	İdarece henüz herhangi bir işlem tesisi edilmemiştir. Bu nedenle Raporun Diğer Bulgular Bölümünde "Belediyece Hafriyat Harcının Yanında Hafriyat Döküm Ücreti Alınması" başlığı ile 6 numaralı bulgu olarak yer verilmiştir.
Belediyeye Ait Mevcut Altyapı Tesislerinin Tamamının Coğrafi Bilgi Sistemlerine Aktarılmaması	2022	Kısmen Yerine Getirildi	İdarece çalışmalara başlanılmış olmakla birlikte, söz konusu çalışmalar yeterli

			düzyde değildir. Bu nedenle Raporun Diğer Bulgular Bölümünde "Belediyeye Ait Mevcut Altyapı Tesislerinin Tamamının Coğrafi Bilgi Sistemlerine Aktarılması" başlığı ile 8 numaralı Bulgu olarak yer verilmiştir.
--	--	--	--